

Daha İyi Bir Mevzuat Yaklaşımının Önündeki Engellerin Tespitinde AB Üyesi Ülkelerin Çevre Koruma Kurumlarının Ortak Bulgularından Notlar

Sayın Meslektaşlarımız,

Bu yazımızda daha evvel de bir parça değindiğimiz çevre mevzuatı basitleştirme, birleştirme, şeffaflaştırma ve diğer iyileştirme / yenilikleri adapte etme faaliyetlerinde (daha iyi bir mevzuat yaklaşımı / better regulation) AB üyesi ülkelerin çevre koruma kurumları yetkililerinin ortak çaba ile tespit ettiği çeşitli bazdaki engeller (barriers) ile ilgili notlar aktaracağız. Bu konular nasıl bir AB ülkesi için geçerli ise genel hatları ile bizim ülkemiz için de geçerlidir ve hatta daha da önemlidir. Adaletli, realist, uygulanabilir bir mevzuat istenen sonuçları verebilir ve hepimize lazımdır. Bir kanunu, yönetmeliği çıkarırken, söz konusu mevzuatın etkileyeceği tüm tarafların hazırlık süreci içine katılmalarının ve tarafların tartışmalarının sağlanması, endüstrinin uyum durumu ve süresi, bölgesel şartlar, kontrol ve denetim altyapısı, yeni mevzuatın halihazırda yürürlükte olanlarla ilişkisi vb. gibi konular yeterli ölçüde dikkate alınmazsa o takdirde iyi mevzuat veya mevzuatın iyileştirilmesinde engeller oluşuyor ve tekrar yeni revizyonlar yapılmak durumunda kalıyoruz, bu durumu hepimiz gözlemlemiş ve deneyimler edinmişizdir.

Avrupa Birliğinde malumlarınız olduğu üzere Yönetmeliklerin (regulation, tüm üye ülkelerde aynen uygulanması mecburi) ve Direktiflerin (hedeflerle birlikte genel çerçeve çizen ve her ülkenin kendi kanunlarına o çerçeve dahilinde adapte ettiği mevzuat) yürürlüğe girmesi, idari ve bürokratik yapı ve kurallar gereği oldukça uzun süreçlerden geçmekte ve bundan etkilenecek olan üye ülkelerin değişik sosyo-ekonomik ve kültürel yapıları dikkate alındığında, gerçekten iyi anlaşılabilir ve uygulanabilir, sonuç veren, komplikasyonları ve AB Komisyonu ile Üye ülkeler arasında olası çelişki ve uzlaşmazlıkları minimumda tutabilecek, mümkün mertebe basitleştirilmiş mevzuat büyük önem taşımaktadır. Çevre ve ambalaj atıkları ile ilgili olarak, bu olaylarla ve ilgili komitelerle ilk

karşılaştığımız zaman küçük detaylar nedeni ile çok zaman kaybedildiğini düşünmüştüm ama daha sonra yaptığımız değerlendirmelerde şu kaniya vardım ki, Avrupa Birliği uzlaşma prensibi üzerine kurulmuştur ve bu uzlaşma için, bu tip komitelerde herkese biraz oyalanıp, birazda iş yapacağı ortamlar sağlanması eşyanın tabiatı gereğidir, böylece muhaliflerde yumuşak yöntemlerle uzlaşmaya razı olmaktadır. Ancak üye sayısı artıp, dünya rekabeti de kızgınca, yüksek rekabet gücüne sahip bir ekonomi ve sürdürülebilir büyüme için son derece önemli bir konu olan Mevzuatların iyileştirilmesi AB Komisyonu için öncelikli bir hal aldı, (yapılmış tekliflerin bazıları tekrar gözden geçirilmek için geri çekildi, birçok direktif ve yönetmelik yeniden incelenmekte, kısıtlanmakta, gereğinde birleştirilmekte, gereğinde hukuki anlaşmazlıklara sebep olmamak ve daha iyi anlaşılmasını sağlamak için bazı metinler yeniden yazılmaktadır) bu durum ayrıca AB'nin dünyanın en rekabetçi ekonomisi olması yönünde strateji belirleyen Lizbon kararlarının da tabii bir sonucudur. Bu süreçte katkıda bulunan AB üyesi ülkelerin Çevre Koruma Kurumları (Ajansları) yetkilileri de, Çevre mevzuatı iyileştirme faaliyetlerinde ortaya çıkan engelleri Topluluk, üye ülkeler, paydaşlar (stakeholders) ve idari altyapı bazında belirleyerek 2007 yılı başlarında bir rapor yayınladılar ve raporun sonunda bulgulara uyan bazı yaşanmış örnekler verdiler, biz de bu yazımızda bunlara bir göz atacağız: (tabii ki bazı maddelerde tekrarlar var)

Topluluk bazında engeller:

1. Yeterli ölçüde kabul görmüş mevzuat etki değerlendirmelerinin bulunmaması (bu konu geliştirilmeye çalışılmakta ve AB Komisyonundan mevzuat teklifleri yaparken artık etki değerlendirmesi de talep edilmektedir. Bence bu durum ülkemiz içinde çok önemli ve dikkate alınması gereken bir noktadır).
2. Karar verme süreçlerinin uzunluğu ve bazı durumlarda uzun süren bu tartışmalar, revizyonlar neticesinde ana fikirden uzaklaşılması ve sulandırılma durumlarının meydana gelmesi (Ancak bu uzun

Hazırlayan: Salih Zeki Öçal

Resmin Kaynağı: The Economist, 19-25 Ocak 2008

sürecin bir bakıma yeni mevzuat teklifinin hazırlanması ve anlaşılmasını kolaylaştırma etkisi de vardır). Mahzurlardan bir tanesi de sürecin uzamasından doğan belirsizliğin endüstrinin planlamalarına negatif katkısı olmasıdır.

3. AB'de hem çerçeve direktifleri hem de değişik zamanlarda yayınlanan konuya özel ayrı direktifler bulunmaktadır (örnek: çerçeve atık direktifi ve ambalaj atıkları direktifi gibi). Bu direktifler de bazen uyumsuzluklar olmakta ve uygulamada belirsizliğe ve yorum farkına yol açmaktadır. Bu durumdan da bazı ülkeler bir müddet için faydalanmakta, bilahare konu AB Komisyonu ile ülke(ler) arasında mahkemelik olmaya kadar gitmektedir.

4. Çevre mevzuatı ile ilgili uygulamalar konusunda üye ülkelerin yapması gereken raporlama ve geri beslemelerin henüz istenen düzeyde olmayıp, ortak bir bilgi paylaşım sisteminin oturmaması olmaması, AB Komisyonunun mevzuatta yapıcı değişiklikleri yeteri hızda gerçekleştirmesine engel olmaktadır (Ancak bu konuda Şubat 2008 başlarında Komisyon ortak çevresel bilgi paylaşım sistemi (SEIS) kurma konusundaki kararını açıkladı ve mali kaynaklarını belirledi. Uygulama detayları ise yine 2008 yılı içerisinde belli olacak)

5. Mevzuat yapma ve geliştirme süreçlerinde bazen uygulama ve denetim sorumluları yer almamakta, onlara görüş sorulmamakta, bu durumda sonradan realist olmayan uygulamalarla karşı karşıya kalan ve bir müddet bazı konularda muafiyete ihtiyacı olabilecek birtakım ülkeleri zor durumda bırakmaktadır.

Üye ülkeler bazında engeller:

1. Bazen üye ülkelerdeki yerleşik sosyo kültürel yapı değişikliklere ve yeni uygulamalara karşı direnmekte ve mevzuat yapımcıların standard uygulamaların dışına çıkarak risk bazlı yaklaşımlar ve yeni enstrümanları denemesine zorluk çıkarmaktadır.
2. Bazen geleneksel yapılar sorumluluk almaktan kaçınmaya ve her şeyi devletin reçetelerine bırakmayı tercih etmektedir. Bu durumda da mevzuatlar aşırı detaylı hale gelebilmekte ve uygulama yanlışları olmaktadır.
3. Tüm paydaşların mevzuat hazırlık sürecine etkin katılımı ile yeni uygulama ve yaklaşımlara razı edilebilirler, eğer bu gerçekleşmezse yeniliklerin tarafların rızası ile yeterli süre denenmeleri zorlaşmaktadır (dolayısıyla da uyumsuzluklar artmaktadır).
4. Yeni uygulamaların riskini üstlenebilmek, uyum denetimini iyi yapabilmek ve böylece mevzuatı geliştirebilmek için bazen paydaşların eğitim, deneyim, bilgi ve kapasite noksanlıklarını gidermek gerekmektedir, aksi halde bunlar engel olarak karşımıza çıkmaktadır.
5. Üye ülkelerin hukuk sistemi bazen yeni uygulamaların engeli olarak belirlemektedir. Örneğin düzenleme, uygulama ve kontrol için yeni bir kurum ihtiyacı varsa, bu duruma ülke anayasası izin veremeyebilmektedir.
6. Topluluk direktiflerinin üye ülke kanun ve yönetmeliklerine adaptasyonu bazen mevcut diğer uygulamaları yeterli kadar dikkate almayınca mevzuatın bütünlüğü bozulmakta, bu durumda endüstri için yorum ve uygulama karışıklıklarına yol açmaktadır.

Paydaşlar bazında engeller:

1. Daha iyi bir mevzuat yaklaşımının başarılı olabilmesi için iş çevreleri de bu konuda gerekli sorumlulukları almaya hazır olmalıdırlar, halbuki büyük ve köklü kuruluşlar az çok sonuç odaklı az detay ihtiva eden mevzuata itibar ederken, bu yaklaşımı benimsemeyenler ise nerede ise kendi özel durumlarına uyan mevzuat detayları ve yönlendirme talep etmektedirler.
2. Kamuoyu ve Sivil Toplum Kuruluşlarının mevzuat iyileştirme çabalarına şüphe ile yaklaşıp bunları

endüstrinin bazı sorumluluklardan kurtarılması ve çevresel standartlarının düşürülme girişimleri olarak algılanması da engellerden biridir [AB Komisyonunun teklif ettiği ve halen Avrupa Parlamentosu ile Bakanlar Komitesinde zorlu görüşmelere konu olan (daha evvel bültenimizde bir değerlendirmesini yapmıştık) 'Atık Çerçeve Taslağı' bu madde için çok canlı bir örnektir]. Tabii ki bu olaylarda bu kuruluşlarla yeterli iletişimin sağlanma becerisinin gösterilmemiş olması en büyük nedenlerden biridir.

3. Topluluk bazındaki engeller arasında da belirtildiği gibi bazen mevzuat uygulamasının paydaşları ve uzmanlar yeterli kadar mevzuat hazırlama sürecinin içine dahil edilmemekte, paydaşların konuları tartışma ortamı eksik bırakılmakta ve bu da yeni mevzuatta uygulama aksaklıklarına ve realist olmayan durumlara yol açmaktadır (bu konuya hiçbirimiz yabancı değiliz).

İdari ve altyapı bazında engeller:

1. Bir ülkede mevzuat için gerekli tartışma / sorgulama (challenge) platformlarında ve gözetim faaliyetlerinde eksiklikler ve zayıflıklar varsa, o takdirde bu durumda iyi bir mevzuat uygulaması için bir engel olarak değerlendirilmektedir (Mevzuat etki değerlendirmeleri uygulamalarının üye ülkeler arasında giderek daha popüler hale gelmesi ve bunların sonuçlarının tartışılması bu engeli aşmak için olumlu bir adım sayılmaktadır).
2. AB Komisyonunun 'daha iyi mevzuat' yaklaşımı, her şeyi birtakım şartlara bağlamaktansa, giderek paydaşlar arasında gönüllü anlaşmaları daha fazla teşvik etmek ve idari gözetimi azaltmak prensibini de içermektedir [Bununla beraber gelişmelere bakarsak, Komisyonun biraz fazla idealist olduğunu düşünüyorum. Hollanda da ambalaj atıkları konusunda kamu/endüstri gönüllü anlaşmalarının (covenants) yenilenerek üretici sorumluluğu prensibine dönülmesi, en yeni örnektir]. Ancak böyle bir durum için, gönüllü anlaşmaların gereklerine uyulmadığında da, uygulanacak cezaların caydırıcı olması ve bu durumu tespit için iyi bir denetim sistemi gereklidir. Üye ülkelerin bir kısmında bu durumun yetersizliği yine bir engeldir..
3. Mevzuatın iyileştirilmesi, etkin çalışan yaygın bir bilgisayarlı iletişim teknolojisinin varlığına, sürekli yenilenen ve güncellenen / paylaşıma açık bir bilgibankasına ihtiyaç göstermektedir ki, bu sistemlerin kurulma ve operasyon maliyeti de bazı ülkeler için engel teşkil edebilmektedir. Alıntılar yaptığımız söz konusu raporda bilahare Ek 1 olarak yukarıda özetlenen engellerin tespiti ve giderilebilmesine yardımcı olmak amacı ile 35 adet

soru ihtiva eden bir liste yer almaktadır (checklist).

Raporun Ek 2 olarak verilen kısmında ise yukarıda sayılan engellerin karşılık geldiği bazı örnek olaylara yer verilmiştir (Burada yayınlamadığımız bu ek kısımlar için arzu eden üyelerimize bilgi gönderebiliriz).

Sayın Meslektaşlarımız,

Çözüm için ne öneriliyor diye soracak olursanız, engelleri tespit ettikten sonra ortak aklı ve imkanları kullanacaksınız, biraz değişimi zorlayacaksınız. Bu konularda sihirli değnek yok. Hepimiz biliyoruz ki herkesi memnun etmek mümkün değil, bu iş Avrupa Birliğinde de, dünyanın diğer ülkelerinde de bizde de böyle, ama tatmin edici ölçüde konsensüs sağlamak çok zor değil ama şartları var. Olaylara geniş açıdan ve birazda kendinizi etkileyecek tarafların gözü ile bakarak değerlendirmek ve sorumlu davranarak, uzmanları süreçlerin içine katarak adaletli, işlerliği iyi olan, etkin, haksız rekabete neden olmayan ayrıca kamuoyunu tatmin eden mevzuatı oluşturmak veya mevcudu iyileştirmek mümkün, bunlar büyük ölçüde devlet organlarının görevleri, endüstri kesimine düşen de sorumlu ve ilgili davranarak, bilgili ve ehliyetli elemanlarını sorgulama ve tartışmalara dahil ederek, biraz zaman ve para harcayarak, hap yutar gibi hazır reçete beklemeyerek, proaktif olarak katkı yapmak ve sonuçta zarar görülecek uygulamaların önüne mümkün mertebe geçerek iyi ve dinamik bir mevzuatın yürürlükte kalmasını temin etmektir. Artık sorumlu davranan Şirketler dünyada yalnız kalmıyor, (sosyal) sorumluluk ilkesine daha fazla önem verince ilginç proje ortaklıkları oluşuyor (örneğin ticari soğutucular ve satış otomatlarından kaynaklanan emisyonların azaltılması için Greenpeace örgütü ile Coca Cola arasındaki işbirliği gibi. Coca Cola CEO'su Neville Isdell, on yıl evveline kadar bu iki kuruluşun herhangi bir işbirliğinin düşünülemeyeceğini söylüyor). Böyle durumlarda paydaşlar arasındaki ilişkilerde yumuşuyor ve iletişim daha kolay oluyor. İyi iletişim kurulunca kendinizi ifade edebilmemiz ve görüşlerinizi ortak platformlar oluşturarak daha etkin savunmanız mümkün oluyor. Tabii ki bu raporda benim tespit ettiğim kadarı ile pek gündeme getirilmeyen bir konu var; o da 'tercih', yani olayın politik tarafının vurgulanması, bu konu biraz zayıf geçilmiş ama sonuç olarak duruma göre Mevzuat yapıcı otoritenin tercihleri de sırasında bir engel oluşturabilir, ancak Devlet organlarından şu sözleri işitmeyelim: Siz bu konuda bir görüş verdiniz de biz dikkate almadık mı?

Hepinize saygılar sunarım. ■

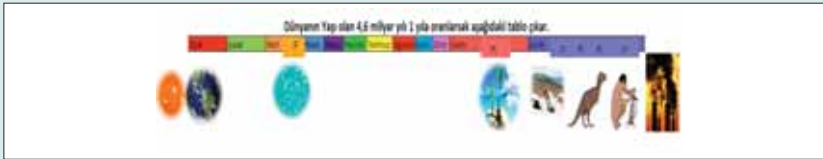
Tehlikeli Atıklar

Giriş:

Dünya nüfusunun artması, insan ihtiyaçlarının çeşitlenip çoğalması, teknolojinin gelişmesi ve sanayileşme ile birlikte düzensiz şehirleşmeyi de beraberinde getirmektedir.

Doğal kaynakların kontrolsüz kullanımı ve insanların çevreye etkisi her geçen gün artarak devam etmektedir.

İzlediğim bir bildiri sunumunda dikkatimi çeken bir oranlama ile konuyu daha iyi anlatacağıma inanıyorum.

4.6 milyar yıllık dünya tarihini bir yıla oranladığımız zaman ortaya çok şaşırtıcı bir tablo çıkıyor. Basamaklar halinde anlatmak gerekirse 1 yıl süresince; İlk hücrenin oluşumu: Mart sonuna denk geliyor. Bitkilerin karaya çıkışı 20 Kasım.

Karada ilk memeli 13 Aralık günü ortaya çıkıyor. Dinozorlar 24-26 Aralık tarihleri arasında yaşıyorlar. 26 Aralık akşamı dinozorlar yok oluyorlar. Memelilerin dünyaya hâkim olmaları 26 Aralık ile yılbaşı akşamı arası,

İnsanın ortaya çıkışı yılbaşı akşamının son 20 dakikası,

Ve nihayet endüstriyel yaşamın başlaması yılın son 1 saniyesine denk geliyor.

365 günün son 20 dakikasında dünyanın geldiği duruma bakın, doğal kaynakları ne kadar umarsızca harcadığımızı bir daha düşünün.

1.Ülkemiz Açısından Tehlikeli Atık Konusuna Bakış

Bir insanın 1 yılda ürettiği atık miktarının ağırlığının 10 katı olduğu düşünülürse, ortalama insan ağırlığı 65 kg. olduğuna göre: Bu hesaplama Türkiye'nin yıllık belediye atığının 35 milyon ton olduğu görülür. Buna yıllık 19 milyon ton civarında olduğu tahmin edilen endüstriyel atık miktarı da eklenirse ve bu miktarın yaklaşık 2 milyon ton/yıl "Tehlikeli Atıklar" olduğu düşünülürse "Türkiye Atık Sektörü" nün boyutu ortaya çıkar.

Bu atık sektörü içerisinde en büyük sorunu oluşturan "Tehlikeli Atıklar" konusu bileşiminde çevre

atıktır. Aynı listede (M) işareti ile gösterilmiş atıklar (Ek 6) da verilen tehlikeli atık eşik konsantrasyonu üzerinde bir değere sahipse tehlikeli atıktır. Ayrıca doğal karakterleri ya da oluşmalarına neden olan aktiviteye bağlı olarak (Ek 3-A) da bulunan (Ek 3-B) 'de bulunup (Ek 4) 'de verilen maddeleri içeren atıklar, (Ek 5) teki özelliklerden bir veya birkaçına sahip olmaları ve (Ek 6) 'da verilen tehlikeli özellikleri göstermeleri durumunda tehlikeli atık olarak tanımlanır.

Ülkemizde endüstriyel üretim sonucunda kaçınılmaz biçimde ortaya çıkan yaklaşık 2 milyon ton tehlikeli atığın yeterli sayı ve kapasitede tehlikeli atık bertaraf tesisi olmaması nedeniyle sadece yüzde 5'ini bertaraf edebiliyoruz. Bu atıkların yüzde 40'ı ise geri dönüştürülerek üretim sürecine giriyor. Geriye kalan yüzde 55'lik kısım ise ya evsel atıklarla birlikte depolama alanlarına boşaltılmakta ya da çevre ve insan sağlığı yok sayılarak doğrudan tabiatla bırakılmaktadır.

Sadece Marmara bölgesi ele alındığında illere göre tehlikeli atık üretim dağılımı şu şekildedir.

Tablo 1: İllere göre tehlikeli atık miktarları

Kaynak: İzaydaş 2006

ve insan sağlığı için tehdit unsurları içeren zararlı maddeler bulunduğu için büyük önem taşımaktadır.

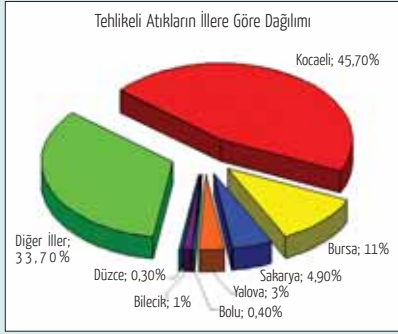
1.1.Tehlikeli Atık Nedir?

Düşük dozlarda bile insanlar ve hayvanlar için öldürücü, insan ve diğer canlı formlar için toksik, kanserojen, mutajen ve teratojen etkiye sahip, düşük sıcaklıklarda alevlenebilme özelliği olan, patlayıcı, korozif ve reaktif maddelerdir.

Uygun arıtma, depolama, taşıma ve bertaraf yapılmadığı zaman insanların ölümüne, yaralanmasına ve hastalıklara ya da çevrenin zarar görmesine neden olabilecek katı, sıvı ve gaz halindeki atıklar Tehlikeli Atık olarak adlandırılır.

"Tehlikeli Atık Nedir?" sorusunun cevabını Tehlikeli Atıkların kontrolü yönetmeliğine göre şu şekilde tanımlayabiliriz. Tehlikeli Atıkların kontrolü yönetmeliği (Ek 7) de (A) işareti ile gösterilmiş atıklar herhangi tehlikeli atık konsantrasyonuna bakılmaksızın tehlikeli

Tablo 2: Marmara bölgesi tehlikeli atık oluşum yüzde dağılımları

Kaynak: İzaydaş 2006

Tüm atıkların kontrolünde olduğu gibi tehlikeli atıkların yönetiminde de esas olan atık oluşumunun engellenmesi ve atık minimizasyonudur. Günümüzde endüstriyel gelişimin gerekliliklerine de bağlı olarak ülkemizin sahip olduğu atık giderimi konusunda çalışan tesis sayısının yeterli olmadığı açıktır. Atık yönetim planında öncelikli sıra şu şekildedir: Atıkların üretim aşamasında oluşumunun engellenmesi ve tesisin bu şekilde dizayn edilmesi (reduce), oluşan atık önlenemiyorsa miktarının azaltılması, daha sonra yeniden kullanımı ve geri dönüşümü, enerji geri kazanımı amacıyla değerlendirilmesi ve son aşama olarak geri kazanım olanağı olmayan atıkların (uygun sistemler ile) yakılması veya düzenli depolama alanlarında uygun olarak depolanması gerekmektedir.

Artan bertaraf maliyetleriyle birlikte firmalar atık minimizasyonu çalışmalarına öncelik vermeye başlamışlardır. Yapılması gereken de budur.

2.Tehlikeli Atıklar için yönetmelikte öngörülen bertaraf ve geri dönüşüm metotları şunlardır:

2.1.Bertaraf (Disposal):

(D3) Derine enjeksiyon (örneğin: pompalanabilir atıkların kuyulara, tuz kayalarına veya doğal olarak bulunan boşluklara enjeksiyonu ve benzeri),

(D4) Yüze doldurma (örneğin: Sıvı ya da çamur atıkların kovuklara, havuzlara ve lagünlere doldurulması ve benzeri),

(D5) Özel mühendislik gerektiren toprağın altında veya üstünde düzenli depolama (Çevreden ve her biri ayrı olarak izole edilmiş ve örtülmüş hücresel depolama ve benzeri),

(D8) (D3) ila (D12) arasında verilen işlemlerden herhangi biri ile bertaraf edilen nihai bileşiklere veya karışımlara uygulanan ve bu ekin başka bir yerinde ifade edilmeyen biyolojik işlemler,

(D9) (D3) ila (D12) arasında verilen işlemlerden herhangi biri ile bertaraf edilen nihai bileşiklere veya karışımlara uygulanan ve bu ekin başka bir yerinde ifade edilmeyen fiziksel-kimyasal işlemler (Örneğin: buharlaştırma, kurutma, kalsinasyon ve benzeri),

(D10) Yakma,

(D12) Sürekli depolama (bir maddede konteynırların yerleştirilmesi ve benzeri),

(D15) (D3) ila (D12) arasında belirtilen işlemlerden herhangi birine tabi tutuluncaya kadar atığın üretildiği alan içinde geçici depolama (ara depolama tesisleri ve toplama işlemi hariç).

2.2.Geri Dönüşüm (Recycle):

(R1) Enerji üretimi amacıyla başlıca yakıt olarak veya başka şekillerde kullanma

(R2) Solvent ıslahı/yeniden üretimi

(R3) Solvent olarak kullanılmayan organik maddelerin ıslahı/geri dönüşümü(Kompost ve diğer biyolojik dönüşüm süreçleri dahil)

(R4) Metallerin ve metal bileşiklerinin ıslahı/geri dönüşümü

(R5)Diğer anorganik maddelerin ıslahı/geri dönüşümü

(R6) Asitlerin veya bazların yeniden üretimi

3.Ülkemizde uygulanan bazı bertaraf yöntemleri

3.1.Tehlikeli Atıkların Düzenli Depolama Yöntemi ile Bertarafı

Kaynak: İzaydaş 2006

2007 yılında (Mayıs ayı itibarıyla alınan sonuçlara

göre) 7.838 ton tehlikeli atık bertaraf edilmiştir. İzaydaş verilerine göre yıllara göre depolanan tehlikeli atık miktarları verilmiştir. Şu an itibarı ile İzaydaş 790,000 m³'lük bir depolama alanına sahiptir.

Tehlikeli atıkların kontrolü yönetmeliğine göre aylık tehlikeli atık üretimi aylık 1000 kg.'ı aşmayan firmalar 6 ay süre ile atıklarını geçici olarak depolayabilmektedir.(Bağlı oldukları valilikten izin almaksızın) aylık 1000 kg'dan fazla tehlikeli atık üreten firmalar ise Valilikten(İl Çevre ve Orman Müdürlüğünden Tehlikeli Atık Geçici Depolama izni almak zorundadırlar.

Bunun dışındaki atıkları düzenli depolama yöntemi ile bertaraf etmek isteyen firmalar ya İzaydaş'la irtibata geçmek ya da yurt dışına ihraç etmeyi düşünebilirler.

Depolama alanları düzenli depolama sistemine uygun olarak inşa edilmiş olmalıdır.

Şekil 1: Düzenli depolama sistemi örnek şema

3.2.Tehlikeli Atıkların Enerji Geri Kazanımı Amacıyla Yakılması

Tablo 3: Yakma tesisinde yakılarak bertaraf edilen atık miktarları

Kaynak: İzaydaş 2006

2007 yılı'nda (Mayıs ayı sonu itibariyle)12.357 ton atık yakılarak bertaraf edilmiştir.

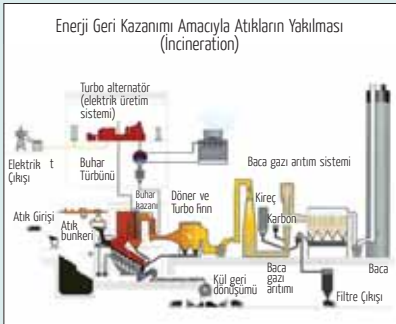
Ülkemizdeki çok az sayıdaki tehlikeli atık bertaraf tesisinden birisi İZAYDAŞ (İzmit)'tir. İzaydaş tehlikeli atık yakma tesisinin kapasitesi 35 bin ton/yıl'dır.

İstanbul'da üretilen yıllık 750.000 ton atığın sadece 7.763(%1)'i İzaydaş'a gönderiliyor. Bu rakamlarda Türkiye için bu tesisin yetersiz kaldığını daha birçok tesisin daha kurulması gerektiği açıkça gözüküyor.

Marmara bölgesi dışındaki bölgelerde ise durum daha da vahim, şuan Türkiye'de tehlikeli atık bertaraf konusunda en iyi kentler sıralamasında İstanbul ve İzmit ilk sıraları paylaşıyorlar.

Buna rağmen İzaydaş'ın kapasitesi sınırlı olduğu için 10 yıl önce kontrat yapan firmalar dışındaki fabrikalardan yaklaşık bir yıldır, tehlikeli atık kabul edilemiyor.

Tehlikeli atıkların enerji geri kazanımı yöntemi ile yakılması yönteminde İzaydaş dışında aşağıdaki firmalarda faaliyet göstermektedir.

Şekil 2: Örnek bir atık yakma tesisi akış diyagramı

Tesis	Yakma	Depolama
İzaydaş	35.000 ton/yıl kapasite	790.000m ³
Pethim	17.500 ton/yıl kapasite	Yok
Tüpraş(İzmit)(hendi atıkları)	7.750 ton/yıl	Yok
Ekoloji Enerji Ltd.	Gazifikasyon(29.000 ton/yıl)	Yok
İşken(hendi atıkları)		115.000m ³

Kocaeli Gebze ilçesinde faaliyete geçmeye hazırlanan KIPLAS atık yakma ve bertaraf tesisi ise son teknoloji olan plazma teknolojisiyle çalışacak. Plazma teknolojisinin diğer yakma sistemleriyle

karşılaştırıldığı zaman en büyük özelliği "sıfır atık" ilkesidir. Sistemin tek çıktıları yeniden kullanılabilen cam cürufu ve elektrik enerjisidir. Evsel, endüstriyel ve tehlikeli atıklar; katı, sıvı ve gaz olarak, herhangi bir ön işleme tabi tutulmadan bertaraf edilebilir.

Aşağıda verilen linklerden ilgili lisanslı tesislere ulaşabilirsiniz.

Tehlikeli Atık Geri Kazanım / Bertaraf Lisansı Almış Olan Tesisler

www.atikyonetimi.cevreorman.gov.tr/lisans/lisans/t_ehlikellisans.xls

Tehlikeli Atık Taşıma Lisanslı Firmalar

www.atikyonetimi.cevreorman.gov.tr/lisans/lisans/t_asisimalisans.xls

Atıkları İlave Yakıt Olarak Kullanan Çimento Fabrikaları

www.atikyonetimi.cevreorman.gov.tr/lisans/lisans/ekyakit.xls

3.3. Atıkların Uluslararası Ticareti

Tehlikeli ve diğer atıkların oluştukları yerde bertaraf edilmesini sağlamak, atık oluşumunu minimize etmek ve sınır ötesi hareketlerini engellemek amacıyla 1989 yılında "Basel Sözleşmesi" imzalanmış ve 20 Eylül 1994 yılında onaylanmıştır. Günümüzde Türkiye Bir OECD (Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü-Organisation for Economic Co-operation and Development) ülkesi olduğu halde, halen diğer bazı Güney Asya ülkeleri gibi gelişmiş ülkeler tarafından bir atık alanı olarak kullanılmaya devam edilmektedir. Bu bağlamda atıkların ülkemize ithalatı kesin olarak yasaktır. İhracatı ise sadece OECD; AB ülkeleri ile Liechtenstein ülkesine yapılabilmektedir.

Ülkemizde son yıllarda İzaydaş'ın artık atık kabul edememeye başlaması ve maliyetlerinin yükselmesiyle birlikte firmalar atık ihracatına yöneldiler. Basel sözleşmesi gereği Tehlikeli Atıkların Kontrol yönetmeliği Ek 10'da yer alan bildirim formu iki nüsha halinde ihracatçı firma tarafından doldurularak Bakanlığa

iletilir. Bakanlıkça bildirim formunun ithalatçı devletin ve transit devletlerin yetkili makamlarına gönderildiği tarihten itibaren altmış gün içinde yazılı onay verilmezse ihracat işlemi başlatılamaz.

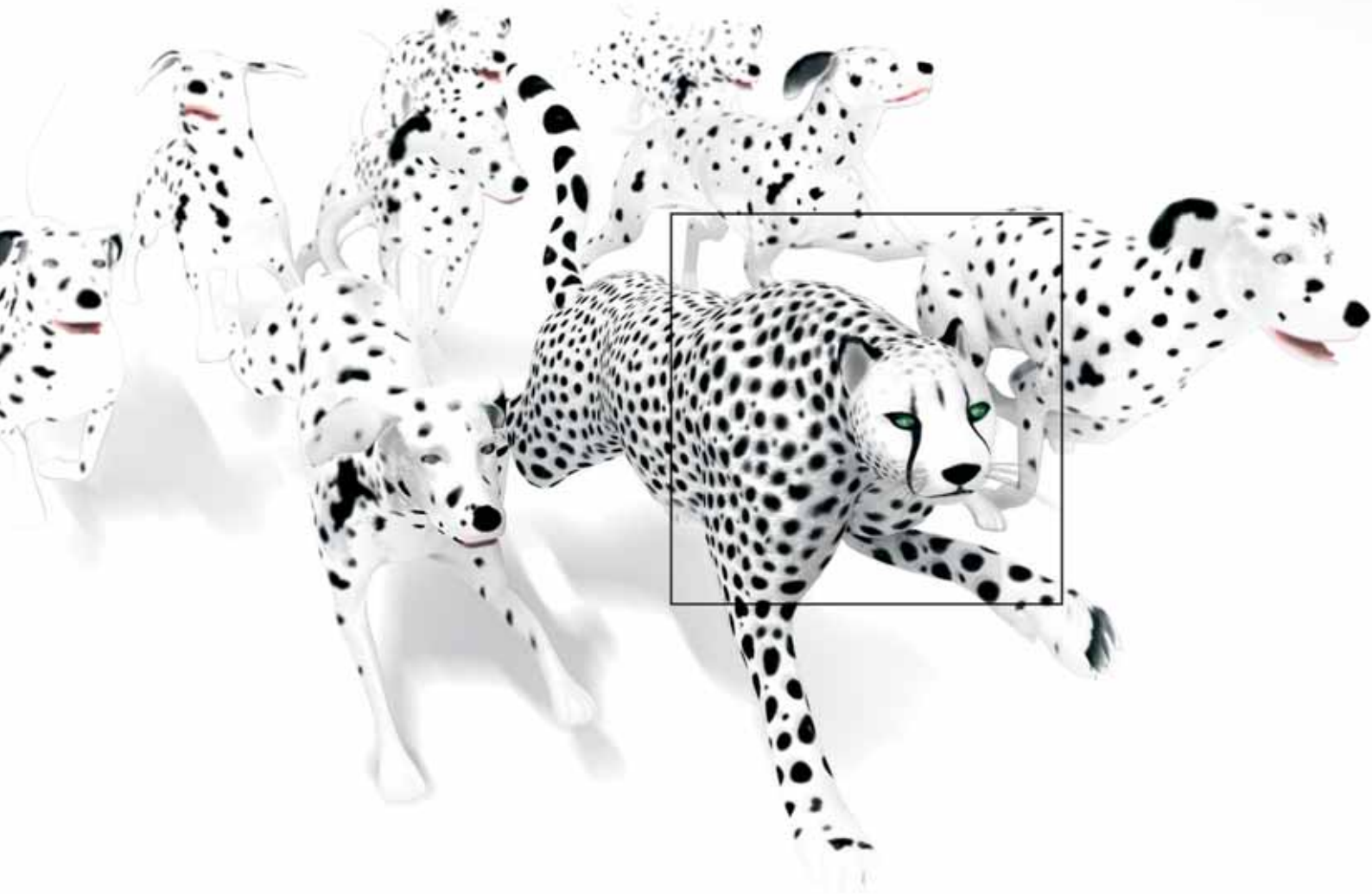
Firmalardan alınan bilgilere göre Tehlikeli Atık ihracatının maliyeti İzaydaş ile karşılaştırıldığı zaman başa baş geldiği söylenmektedir. Günümüzde ülkemizdeki tesislerin yetersizliğinden dolayı bu yöntemi tercih eden firmalar oldukça yaygınlaşmaktadır.

Kaynaklar:

- Tehlikeli Atık Yönetimi Konulu Seminer Notları, ISO(2006)
- V. Ulusal arası Ambalaj Kongresi Bildiriler ve Sunular Kitapçığı (2007)
- www.ajanspress.com.tr/
- Tehlikeli Atıkların Yakılarak Bertarafının Çevresel Açından İncelenmesi, Hande Hekimoğlu, Yüksek Lisans Tezi (2004)
- Recycling Teknoloji/Atık Yönetimi, Geri Kazanım ve Çevre Teknolojileri Dergisi, Sayı:2,(2007)
- İzaydaş Genel Müdürü Recep Bilal Şengün röportajı,Recycling Teknoloji/Atık Yönetimi, Geri Kazanım ve Çevre Teknolojileri Dergisi, Sayı:2 (2007)
- Türkiye'de Tehlikeli Atıkların Yönetimi, Prof. Dr. Günay Kocasoy (2007)
- Türkiye Atık Yönetimi , Sayıştay Raporu, (2007)

Kalite her zaman kazanır

**Mutluluk
paylaştıkça
artar!**

BAĞIŞLARINIZ İÇİN

No: 0660

tüm bankalardan havale ücreti ödmeden

AMBALAJIN SAĞLAM TABANI

27 yılı aşan bir süredir tüm sektörler için ambalaj çözümleri üreten ve bunu yaparken kalite, tasarım, üretim, satış öncesi ve sonrası destek konusunda hem rakiplerinin hem de sektör standartlarının önüne geçen bir firma olarak sizleri de bizimle çalışmaya davet ediyoruz.
Çünkü Plas'ta her şey sağlam bir tabana oturmakla başlıyor.

YOUR PACKAGING NEEDS A SOLID BASE

For more than 27 years, we provide solutions for all your packaging needs. As a company exceeding the standards of its sector and competitors in regards to quality, design, production, before and after sales support, we invite you to work with us. We, at Plas, work hard to create the solid base in everything we do.

PET
PVC
PE
PP
PS
PC

SU
WATER

GIDA
FOOD

KİMYA
CHEMICALS

İLAÇ
PHARMACEUTICALS

PLAŞ PLASTİK AMBALAJ SANAYİ VE TİCARET A.Ş.

Cihannuma Mahallesi Mehmet Ali Bey Sokak No: 8 Beşiktaş 34353 İstanbul / Türkiye

Telefon: +90 (212) 227 2300

Faks: +90 (212) 259 9408

E-mail: info@plas.com.tr

www.plas.com.tr

Fransa Atık Azaltımı ve Geri Dönüşüm Oranlarının Artırılması için Adım Attı

Fransa Çevre Bakanlığı atık oluşum miktarını ve atıkların yakma yolu ile bertarafını azaltmanın yanı sıra geri dönüşüm oranlarının da artırılması amacıyla 20 Aralık 2007 tarihinde Grenelle'de düzenlenen atık konulu toplantıdan sonra bir dizi önlem aldığını duyurdu.

Alternatif ürünleri var iken daha fazla atık oluşumuna sebebiyet veren ürünlerin üretilmesi durumunda ve evsel atıkların konutlardan toplanması vergiye tabii tutulacak. Bunların haricinde bu vergilendirme düzenli depolama alanlarının ve atık yakma tesislerinin ücretlerinin arttırılmasını da (Bu uygulamalar ülkelerin çevre ve enerji verimlilik düzeylerine ve ülkelerin bir ucundan diğer ucuna kadar düzenlenen yerel yönetim planlarına göre çeşitlilik gösterir.) kapsıyor.

Fransa cumhurbaşkanı Nicolas Sarkozy yaptığı bir açıklamada "Atığın kaynağında önlenmesi

çalışmalarının destekleneceğini ve teşvik edileceğini böylelikle yeniden kullanım ve geri dönüşüm uygulamalarının değerini artacağını ve atık üzerinde üretici sorumluluğunun genişletileceğini söyledi". Böylelikle yakma tesislerine ve düzenli depolama tesislerine giden atık miktarı azalacağı gibi bu yöntemlerle bertarafı mümkün olmayan atıklar için de üreticilerin atıklarını yakma tesislerine göndermeden önce yeni yöntemler titizlikle takip edilecektir.

Toplantıda somut hedefler de kabul edildi. Önümüzde 5 yıldan sonra hane halkı başına her yıl 5 kilo civarında evsel atık oluşumu azalacak. Bunun anlamı 5 yıl içerisinde 25 kiloluk bir azalmadır. Düzenli depolama (landfill) ve yakma tesislerine (incineration) gönderilen atık yüzdesi için 2004 ve 2012 yılları arasında bir karşılaştırma yapılırsa %15'lik bir azalma olacaktır. Bunun yanı sıra evsel atıkların geri dönüşümünün 2004 yılında %24 iken, 2012 yılında

%35, 2015 yılında ise %45'e çıkması bekleniyor. Son olarak ambalaj geri dönüşüm oranı 2006'da %60'dan, 2012 yılında % 75'e yükselmesi bekleniyor.

Vergilendirmenin de haricinde hedeflenen oranlara ulaşmak için başka önlemlerde alınacak. Bu Ambalaj üreticilerinin sorumluluklarının genişletilmesi esas alınmıştır. Üreticilerin evler dışında tüketilen (restoranlar, tren istasyonları ve otoyollarda) evsel nitelikli atıkları için yeşil nokta kuruluşlarına finansal destek yapacaklar. Ambalaj üreticilerinin toplama ve bertaraf maliyetlerine finansal katkısı %56'dan %80'e yükselecek. Üretici sorumluluğu ilkesi ayrıca pestisit gibi tehlikeli evsel atıklarda ve sağlık sektöründe de arttırılması planlanıyor.

ÇMO Ambalaj Atıkları ile İlgili Seminer Gerçekleştirdi

Hazırlayan: İlkay KIRAN, ASD Çevre Konuları Görevlisi

Çevre Mühendisleri Odası tarafından kurulan Atık Konseyi kapsamında 19 Ocak Cumartesi günü düzenlenen "Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği Bilgilendirme Semineri" büyük ilgi gördü. Seminerde yönetmelikte adı geçen tarafların konuya yaklaşımlarını, uygulama yöntemlerini ve karşılaştıkları zorlukları paylaşmak üzere taraflardan üç konuşmacı katıldı.

Belediyeler açısından konuyu değerlendirmek üzere Silivri Belediyesi Teknik ve Çevre Müdürü Serap Tanı, Lisanslı geri dönüşüm firmaları açısından Çiğtaş

Geri Dönüşüm firması Çevre Mühendisi Şennur Gönenc, Piyasaya sürenler açısından ise özel bir firma da görev yapan Çevre Mühendisi Ayşe Polat konuşmalarını yaptılar.

Seminerde son günlerde gündemde olan ambalaj atıklarının bedelsiz verilmesi konusu da yer aldı. Bu konuya ortak yaklaşım şu yöndeydi. Yeni uygulama toplanan geri dönüşüm amacıyla toplanan atık miktarında bir artış olmasına rağmen, toplanan atıkların kalitesinde ciddi bir düşüş yaşanmaktadır. Dolayısıyla geri dönüşüm firmaları da (pislenmiş veya

ayrılmamış) bu maddeleri üretim sürecine sokmadan önce ikincil bir maliyete gerek duydukları için hoşnut olmadıklarını belirttiler.

Önümüzde ki aylarda ÇMO atık konseyi bu tarz eğitimler ve seminerler düzenlemeye devam edeceklerini açıkladılar.

Ambalaj Sanayicileri Derneği'nin hizmetlerinden faydalanın, kazanın!

Ambalaj Bülteni'ne hala abone olmadığınız mı?

Ambalaj Bülteni ile sektörden haberler ve mesleki bilgiler 2 ayda bir ambalaj üreticisi ve alıcılarından oluşan yaklaşık 3.000 okuyucuya aktarılıyor. Ambalaj Bülteni, yoğun yurtiçi ve yurtdışı fuar dönemlerinde daha fazla basılarak dağıtılmaktadır.

Ambalaj Bülteni

- Ambalaj ve Ambalajlama Makineleri Üreticilerine
- Ambalaj alıcıları olan gıda ve gıda dışı ürün üreticilerine
- Tasarımcılara
- Akademisyenlere ve Araştırmacılara
- Ambalaj ile ilgili olan tüm dernek, kuruluş ve Devlet Kurumlarına ulaştırılıyor.

Yazı yazın! Reklam verin! Abone olun!

Ambalaj Bülteni

Ambalaj Sanayicileri Derneği'nin hazırladığı Türkiye Ambalaj Sanayi Kataloğu 2008 çıktı!

CD formunda yayınlanan Katalog yaklaşık 2.650 ambalaj üreticisinin internet bilgileri de dahil tüm iletişim bilgilerini ve ürünlerini kapsamaktadır.

Anahtar kelimelerle ürün ve üretici araması yapılabilen CD'de ayrıca off-line konumda yani internete bağlı değil iken üyelerimizin web sitelerini görüntüleme olanağı sunulmaktadır.

Katalog içeriğindeki firmalar 2008 Ocak ayında tümüyle güncellenmiştir.

AMBALAJ SANAYİCİLERİ DERNEĞİ